ՊՈՍՏԱՆԴԱԿ—ՏԱՐԻ—ԹԻՒ—2386 - ՈՒՐԲԱԹ - 27 - ՅՈՒԼԻՍ—Ն. Տ—Տ—ՕԳՈՍՏՈՍ—1879

ՊԱՏՄԱՆՔ

Տարեկան գին Ի Պօլսոյ հմր. 10 Մէջ.
» » Գաւառաց » 2 Լիրա
Վեցամս. » Ի Պօլսոյ » 5 Մէջ.
» » Գաւառաց » 1½ Լիրա
Օտար երկիրներու » 50 Ֆր.
Դրանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 զուրուշ, երկու անգամի համար 2 զրշ է. աւելի անգամներու համար զատ սակարկութիւն կըլլայ։
Իւրաքանչիւր թիւ 40 փարա արժէ։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՀԱՆԱՊԱԶՕՐԵԱՅ

ՊԱՏՄԱՆՔ

Դուրս գնացած լրագրաց ճանրաւ ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս միրաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագրիս—Ցնօրէնին պիտի ուղղուի, Ղալաթիա Սանտրքճիլար Ճատտէսի թիւ 198, Դօրօ խան, Մասիսի գրասենեակը։
Ճանրաւ ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։
Ձտպուած նամակ, յօդուած, նէ ետ չեն տրուիր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 27 ՅՈՒԼԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Փոքր-Ասիոյ բարենորոգմանց խընդիրը դարձեալ Անգղիոյ խորհրդարանին հարցման նիւթ եղաւ, և արտաքին գործոց նախարարին խորհրդականն յայտարարեց թէ Բ. Դուռը պայմանաժամ կուզէ զանոնք գործադրելու։ Այս խնդիրն առիթ կուտայ ընդդիմադիր մասին նախարարութեան վրայ յարձակելու, և կառավարութիւնը պատասխանատուութենէ ազատելու համար կերևի թէ սակաւ զսկան աղդարարութիւններ ըրած է Բ. Դրան, նա ալ պայմանաժամ խընդրած է։ Բայց ինչպէս ըսինք, խընդիրը պատասխանատուութենէ ազատելու վրայ կայացած լինելով, Անգղիոյ կառավարութեան նպատակը բարենորոգմանց անգործադրութեան պատասխանատուութիւնը Բ. Դրան վրայ դնել է։ Պ. Պուրք իւր անցեալ շարթուան առնախօսութեան մէջ յայտարարեց թէ Անգղիա իրեն վերաբերեալ աղդարարութիւններն ըրած էր, բայց Բ. Դուռը տակաւին բարենորոգումները չգործադրելուն համար՝ բոլոր պատասխանատուութիւնն հարկաւ իւր վրայ կը մնայ։ Ընդդիմադիր կուսակցութիւնն այս առարկութիւնը չընդունեց, և Պերլինի դաշնադրին և Անգլօ—Օսմանեան պայմանագրութեան վրայ յենլով հաստատեց թէ Անգղիոյ նախարարութիւնն ալ պատասխանատուութենէ ազատ չկրնար լինիլ։ հետևաբար Անգղիական նախարարութիւնը կը պարտաւորի Բ. Դրան քով իւր աղդարարութիւնները շարունակել, և հետագիրն երէկ կը ծանուցանէր թէ Անգղիա Քուբ անուն անգղիացի գնդապետ մ՝ Անատոլուի ոստիկանութիւնը վերակազմելու համար յանձնարարեր է Բ. Դրան, և խորհուրդուներ է Անգղիացի Պէյքը փաշան Քիւրդստանի դաւառին կառավարիչ անուանել։ Զարմանալի է որ տակաւին Անգղիա Քիւրդստան անունով կը ճանչէ Հայաստանը, և ասոր պատճառն ուրիշ բան չէ, բայց եթէ, ըստ մեր չորեքշաբթի աւուր յօդուածին մէջ յայտնած դիտողութեանց, աւազակ և բարբարիկ տարրները՝ խաղաղ, քաղաքակրթութեան յարմար և հնազանդ տարրերէ նախամեծար համարիլը։ Քիւրդերն Հայոց նկատմամբ փոքրամասնութիւն են, և քաղաքակրթութեան մասին բոլորովին նախնական վիճակի մէջ։ Երբեմն կը կարծուէր թէ լաւ պատերազմողներ են, բայց վերջին պատերազմին ժամանակ փորձով հաստատեցաւ թէ Քիւրտերը մի միայն խաղաղ ժողովրդոյ ահարկու են, իսկ թշնամուոյն թնդանօթներուն դիմադրելու չափ անխելք չեն։

Գուրտ իսմայիլ փաշան խօսք տրուած էր քառասուն հազար Քիւրդ հեծելազօր հանելու, բայց կայսերական պատուանշան ստանալով Պայազիտի բանակին հրամանատար անուանելէ ետև՝ այն ատուար հեծելազօրաց գունդերը մի միայն իւր երևակայութեան մէջ մնացին, այնպէս որ եթէ Մուխթար փաշա օգնութեան չհասնէր, Տելի Պապայի կողմը պատերազմին սկիզբէն իւր գործը խիստ յոռի էր։ Երբ Մուխթար փաշա խստիւ արդիւնց աւարառութիւնը, Քիւրդերն ու Չէրքեզներն ո՛չ ևս կամելով պատերազմիլ, բանակէն մեկնեցան, և պատերազմին բոլոր ծանրութիւնը Թուրք դիւզացիներէ կազմուած կանոնաւոր զօրաց վրայ մնաց։ Ահա այս Քիւրդտարրին է որ Անգղիա առաջնութիւն կընծայէ 'ի վնաս Հայոց։ Այն Անգղիա, որ Զուլուները պատժեց, միթէ Քիւրդերէն կը վախնա՞յ, թէ ոչ՝ ուրիշ աշխարհավարութիւն մ՚ունի։ Գուցէ Քիւրդերուն դաշնակցութեան արժէք կուտայ։ բայց եթէ Հայաստանը վերակազմուի և բարենորոգի, անտարակոյս Հայերն հայրենիքի դաղափար և պարտուց զդացում ունենալով՝ կանոնաւոր և խելացի զօրաց ձևով առաւել արժէք ունեցող դաշնակից կրնան լինիլ Անգղիոյ, և առաւել հաւատարիմ ծառայութիւն կրնան մատուցանել Թուրքիոյ՝ քան այդ աւազակաբարոյ տարերք, որք աւարառութեան և եղի վարժուած լինելով և հայրենիք և պարտիք չը ճանչնալով, երբ թշնամւոյն առջև նեղը մնան՝ իսկոյն լեռնէ լեռ կը փախչին։ Բայց, ինչպէս ըսինք. պէտք է Հայերուն հայրենիք մը տալ իրենց հայրենիքը տալ ուրեմն իրաւանց հաւասարապէս մասնակցին, պէտք է ճանչել Հայաստանն և անոր արժէքը, և այն ատեն Հայք պատրաստ են իրենց հայրենեաց պահպանութեան համար արեան տուրքն ևս տալու։ Իսկ Պէյքը փաշային դալով, այդ անձն Անգղիոյ ծառայութենէն հանուած էր, վասն զի երկաթուղւոյ կառքի մը մէջ օրիորդ մը բռնաբարել ուզած էր։ Բայց կերևի որ Թուրքիա դալէ ետև Անգղիոյ կառավարութեան աչքին առջև բարենորոգիչ եղած է։ Ո՞չ ապաքէն Աբեղը բաղդախնդիրներու ապարեզ է։

Ա. այժմ բարենորոգմանց անդորձադրութիւնը մի միայն Անգղիոյ նախարարաց համարմանը չդպչիր, այլև Օսմանեան կառավարութեան, որուն թշնամի թերթեր աւելի կը դանեն յայտարարելու թէ Թուրքիա անբարենորոգելի է։ Բ. Դրան ներկայ նախարարք, որոց լուսամտութեան վրայ տարակոյս չկայ, այս վտանդն հարկաւ կը տեսնեն, և յուսալի է որ Հելլենական խնդիրը լուծելէ ետև՝ լուրջ կերպիւ ներքին բարենորոգմանց ձեռք կը դարնեն, եթէ նորէն փոփոխութիւնք չպատահին։

ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՄՈՒՆՔ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ

Ատենագրութիւն Անդլիոյ Երեսփոխանական Ժողովոյ յունիս 22ի նստին

(Շար. տես թիւ 2385)

Պ. ՀԱՄՊՈՒՐԻ Հելլենական խընդրոյն վրայ ալ Սբր Զարլզ Տիլքի դէմ խօսելէ ետև, բարենորոգմանց խընդրոյն կը վերադառնայ, և հետևեալ կերպիւ կը շարունակէ.

« Կ. Պոլսէն առնուած վերջին լուրերը կը ցուցնեն թէ խայրէտտին փաշան Սուլթանին վրայ յաղթանակ մը տարած է, որ մեծ կարևորութիւն ունի *։ Թուրքիա՝ վերջին պատերազմէն ի վեր բաւական գործ տեսած է։ Ամենէն առաջ, զինք յաղթողներուն ընդարձակ դաւառներ յանձնելու դժուար գործողութիւնն աւարտած է։ Նաև բարեաք կառավարութիւն տուաւ Կիրիտի և Արեւելեան Բումելիի, և այս վերջինը ապարդ դաւառ մ՚եղաւ։ (Մոռնի ըբէ։) Քանի մը դաւառաց համար կարող կառավարիչներ անուանելու, յորոց ամենց պաշտօնավարութեանը համար երկար պայմանաժամ որոշեց։ Դէշ փաշաներն ալ մէկ կողմ դրաւ։ (Ընդդիմադիր նուագակցութենէն գոհունակութիւն։) Բնականաբար, կարելի է Շեվքեթ փաշան յիշել, որոյ տակաւին պաշտօնի մէջ կենալը մեծ արատ մ՚է Թուրքիոյ վրայ։ բայց ատուդիւ քանի մը վատանդաւոր փաշաներ հեռացուցին գործէ։ Ասկիր զատ, դատարանք նորոգ կազմութիւն մ՚ըստացան, և Լորա Սալիսպըրիի յանձնարարման վրայ տասանորդի տուրքը միայն մէկ նահանդի մէջ սահմանափակեցաւ։ Բաղում նկատմամբ Թուրքիա Լորա Սալիսպըրիի յանձնարարման համեմատ վարուեցաւ։ Եւրոպացիներ անուանեց նորակազմ ոստիկանութեան և դատաւորաց վրայ հսկելու համար, և այս նկատմամբ մեծ խմաստութիւն ցուցուց։

« Թուրքիա երկու դժուարութիւն ունի. մին դրամի և միւսը մարդոց կողմէ։ Այս երկու դժուարութիւններէն առաջինն վրայ պէտք չէ շատ պնդել, որովհետև Թուրքիա պարտաւոր է ինքզինք բարենորոգել թէ դրամ ունենայ և թէ ոչ։ Սակայն Թուրքիա երկրագործական երկիր մ՚է, և հաւանական է որ ուրիշ ազգերէ աւելի դիւրաւ ազատի արդի չքաւոր վիճակէն։ Ուստի կը յուսամ՝ որ ապագային մէջ Թուրքիոյ այս դրամական չքաւորութեան խօսքը շատ չպիտի լսեմք։

« Դալով օտարազգեաց գործածման, պէտք է ըսեմ թէ անոնք Թուրքիոյ չարեաց համար անվրէպ դեղ մը չեն, որովհետև տակէ առաջ այդ երկրին մէջ գործածուած օտարազգիք ոմանք ալ նոյն իսկ Թուրքաց չափ անչահ մարդիկ եղան։ Սբր Զարլզ Տիլքի առաջարկութիւնը կանխահաս կը նկատեմ։ Մեր գործը վերջապէս Սուլթանին և փաշայից հետ պիտի լինի, որք ներկային համար Թուրքիոյ միակ հնարաւոր կառավարիչներն են։ Պէտք է անոնց արդարութիւն ընել ջանամք։ եթէ դէշ են՝ դէշ, եթէ ապէկ են՝ ապէկ։ Եթէ Թուրքերն լինան, ո՞յք անոնց տեղը պիտի բռնեն։ Անկարելի է Թուրքիան բաժնել Ասիոյ մէջ, ինչպէս որ բաժնուեցաւ Եւրոպական մասին մէջ։ Եթէ Թուրքն լինայ, Ռուսը պիտի դայ։ Ասիոյ կողմը Թուրքիա ընդարձակապէս մահմեդական երկիր մ՚է, և ի՞նչ պիտի լինի մահմեդականաց վիճակը Ռուսական իշխանութեան ներքև։ Քրիստոնեայ բնակիչներէն շատերն՝ ոչ թէ Յունական՝ այլ Լատինական եկեղեցիէն են *, և թէ ինչ պիտի լինի անոնց վիճակը, նոյն իսկ Ռուսիոյ մէջ Լատին քրիստոնէից դէմ բռնուած ընթացքէն կրնայ դուշակուիլ։ Մեր երկրին շահուց համար ալ պէտք է որ արդի միակ հնարաւոր Թուրք կառավարութեան յաջող վիճակ մը տամք, որովհետև եթէ Թուրք կառավարութիւն լինայ, մեծ կնճիռներ կը ծագին և զմեզ և Եւրոպան երկար և բազմածախ պատերազմի մը կը մղեն, որոյ վախճանն ոչ ոք կրնայ դուշակել։ (Հոսկ ըբէ։, հոսկ ըբէ։։)

Պ. Համպուրի կը վերջացնէ՝ Սբր Զարլզ Տիլքի առաջարկութեան դէմ ներկայացուցած բարեփոխեալ առաջարկութիւնը կարդալով, որ հետևեալն է.

« Ժողովս կը վախաբի չնորհակալութիւն յայտնել թէ Պերլինի դաշնագրին տրամադրութեանց գլխաւորմամբ յաջողութեամբ գործադրուած է, և հաւանութիւն կուտայ այն ձեռնարկներուն, զորս Վեհ. թագաւորն կառավարութիւնն արդէն ըրած է դաշնագրին տակաւին գործադրութեան վրայ եղող մասանց կատարելագործման համար։ »

Սբր Հէնրի Տրըմմընտ Ուոլֆ պահպանողական երեսփոխանն և Պ. Կլատսթոն միաձեղ ոտքի կելլեն

* Աւելորդ է դիտել թէ յուլիսի 10/22ին, ուր այս վիճաբանութիւնք տեղի ունեցան, նախարարական տաղնապն հոս իւր վերջին լուծումը չէր ստացած տակաւին։ Ծ. Խ.

* Ինչպէս կը տեսնուի, այս տնձին ունեցած տեղեկութեանց մեծ մասը սխալ են։ Ծ. Խ.

խօսք առնու, բայց վերջինը տեղը կը նստի։ Սըր Տ. Ռ. օլֆ կը յայտնէ թէ Պ. Համպուրիի բարեփոխեալ առաջարկին պիտի ձայնակցի, և նախ շնորհակալութիւն կը յայտնէ Սըր Զարլզ Տիլքի և Պ. Շօ—Լէֆիվրէի՝ այն բարեկամական եղանակին համար որով խօսած են իւր վերջին աշխատութեանց վրայ։ Ինք և իւր ազնիւ բարեկամը (Լորտ Տօնոմոր) իրենց պաշտօնն առանց կուսակցական նկատմանց՝ի գործ դնել որոշած էին, և Վ.Հ. Թագուհւոյն կառավարութեան կողմանէ իրենց տրուած հրահանգն այս էր թէ Արևելեան Բումէլիի նահանգին համար տեղական ինքնօրինութեան այն սկզբունքները պիտի գործադրէին, որք այս երկրիս (Անգղիոյ) մէջ այնչափ յաջող արդիւնքներ ունեցած են։ Մինանդամայն իւր շնորհակալութիւնը կը յայտնէ Պ. Կլատսթոնի, որ Պէրլինի դաշնագրին կարգադրութեանց հակառակ շարժում յարուցանել ուզող քանի մը Պուլղարաց ուզղեալ մէկ նամակին մէջ ըսած է թէ այս խնդրոյն վրայ որ և է կարծիք չպիտի յայտնէ մինչև որ Արևելեան Բումէլիի Եւրոպական յանձնախմբին գործունէութեանց արդիւնքը տեսնէ։

Սըր Հ. Տ. Ռ օլֆ ներկայ դաշնագրին անգործադրութեան վրայ խօսելէ առաջ կը դիտէ թէ ուրիշ դաշնագրութիւնք ալ կան, որոց ամենն արամագրութիւնները չեն գործադրուած, ինչպէս Վիէննայի դաշնագրութիւնն, որոյ ֆրաքով քաղաքին վերաբերեալ մասին անգործադրութեանը համար ըստ Բալմէրսթոն բուռն խօսքերը ըստ 1848ին կամ 1849ին։ Փարիզի դաշնագրութիւնն ալ Ռուսիոյ գործադրել տալու համար Անգղիա ստիպուեցաւ աղդու միջոցներ ձեռք առնուլ և նաւատորմ մը ղրկեց՝ի Սև ծով։ Սըր Զարլզ Տիլք մի միայն Թուրքիոյ չգործադրուած արամագրութեանց վրայ խօսելով շատ անկեղծ չվարուեցաւ։ Հրեայք տակաւին ազատութիւն չըստացան Ռումանիոյ մէջ, և Սերպիոյ մէջ ալ կատարեալ ազատութիւն մը չէ տուած։ Իսկ Արևելեան Բումէլիի յանձնախմբին մէջ, որուն անդամ էր Սըր Հ. Տ. Ռ օլֆ, Օսմանեան պատուիրակը քաղաքային և կրօնական ազատութեան սկզբանց ջերմ պաշտպաններն էր։ Սըր Զ. Տիլք ըսաւ թէ Արևելեան Բումէլիի նահանգին մէջ Սուլթանին ուղղակի իշխանութիւնը չէր վերահաստատուած։ Բայց, եթէ պատուարժան երեսփոխանին ըսածը ճիշդ ալ լինի, Անգղիայի պատուիրակը չեն կրնար պարտաւորել։ Այսու ամենայնիւ Սուլթանին ուղղակի իշխանութիւնը կը կենայ Արևելեան Բումէլիի մէջ, ինչպէս որ Վ.Հ. Թագուհւոյն ուղղակի իշխանութիւնը կը կենայ Մէնի կղզւոյն կամ Ջրանց.քի կղզեաց մէջ, (որք իւրանոց չուրջը կը գտնուին։) (Մոէն ըէ՛+, Մոէն ըէ՛+) Թագուհին իրաւունք ունի պահպան զօրք դնելու Ջրանց.քի կղզեաց մէջ, և անոնց օրէնսդրական ժողովոյ կողմանէ քըուէարկեալ կանոնադրութեանց հաւանութիւն տալու կամ զանոնք մերժելու։ Ս. Հ. Տ. Ռ օլֆ չկարծեր թէ Ալէքս փաշան Պուլղարաց ազգային դատակը դնելով Սուլթանին իշխանութեանը դէմ սարսափելի յարձակում մ'ըրած լինի (թէ և պատ. Պ. Ռ օլֆ դրօշակի խնդրոյն վրայ բան մը չըսեր,) և յետոյ կը շարունակէ այսպէս։

«Սըր Զարլզ Տիլք ըսաւ թէ Թուրքերն Եւրոպական Թուրքիոյ ուրիշ գաւառաց մէջ Արևելեան Բումէլիի կանոնադրութեան այն մասը միայն գործադրելու կը զատարտասուին, որ տուրք առնելու ինդրոյն կը վերաբերին։ Բայց յիշեալ կանոնադրութիւնը արդարադատութեան և հաւաքման գործը տեղական օրէնսդիր ժողովոյ հսկողութեան ներքև կը դնէ, այնպէս որ Թուրքայ համար անհնար պիտի լինի հատութիւն մէկ մասին ձեռք զարնել առանց հաւանութեան և օգնութեան տեղական իշխանութեանց, որոյ կատարեալ իրաւասութեան ներքև պիտի լինի այն գործը։»

Սըր Զ. Տիլք Սըր Հ. Տ. Ռ օլֆի մէկ խօսքն յիշած էր թէ դրամի պակասութիւնը Թուրք կառավարութեան համար արգելացուցիչ պատճառ մը չկրնար լինել, (Մոէն ըէ՛+ Մոէն ըէ՛+.) և այս խօսքը լրատարուն ժողովին մէջ Լորտ Սալիսպըրիի ըրած յայտարարութեանց համար իբրև հերքում մէջ բերած էր։ Բայց Լորտ Սալիսպըրիի խօսքն Ասիոյ բարենորոգմանց նկատմամբ էր, և ոչ թէ Եւրոպական Թուրքիոյ բարենորոգմանց նկատմամբ, որոյ վրայ կը խօսէր Սըր Հ. Տ. Ռ օլֆ, որ այժմ իսկ կը պնդէ թէ դրամի պակասութիւնը տեղական նոր կանոնադրութիւններ խմբագրելու պէս բարենորոգման մը յապաղումն արդարացնելու փաստ չկրնար լինել։ Սըր Հ. Տ. Ռ օլֆ կը խորհի թէ Թուրքիա՞ մեծապէս պարտաւորի է այս անհոգութեան համար և Սըր Զարլզ Տիլքի առաջարկութեան չձայնակցելով հանդերձ կը կարծէ թէ երեսփոխանաց ժողովին կողմանէ կարծեաց զօրեղ յայտնութիւն մը խիստ փափաքելի է՝ բարենորոգումներ գործադրելու ստիպողական հարկը Թուրք կառավարութեան հասկցնելու համար։ (Մոէն ըէ՛+)

Հէրէլ Ռոուզ

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտրա 7 օգոստ.

Երէկ իրիկուն Լորտ Պէքոնսֆիլտ ներկայ գտնուեցաւ Լոնտրայի քաղաքապետ ըստրին տուած տարեկան կոչունքին, որ խորհրդարանին արձակուրդէն քիչ ժամանակ առաջ տեղի կունենայ։ Առաջին նախարարն այս առթիւ ըրած բանախօսութեան մէջ Անգղիոյ ընդհանուր աշխարհավարութեան և օտար տէրութեանց հետ ունեցած յարաբերութեանց վրայ խօսեցաւ։ Ըսաւ թէ Ռուսիոյ կայսրը պատուաւոր կերպիւ գործադրեց Պէրլինի դաշնագրութիւնն, և թէ խաղաղութեան պահպանութեանը համար Անգղիոյ և ուրիշ մեծ տէրութեանց աջակցեցաւ։ Յետոյ Թուրքիոյ վերայ խօսելով, Լորտ Պէքոնսֆիլտ ըսաւ թէ Թուրքիա՝ յիշեալ դաշնագրին գործադրութեան մէջ գանդաղութեամբ վարուելուն համար կը մեղադրուէր, բայց արդարութիւն կը լինի նկատել թէ Սուլթանը՝ Պէրլինի դաշնագրին ստորագրուելէն՝ի վեր ամենածանր դժուարութեանց հանդիպած է։

Լոնտրա 7 օգոստ.

Դուռն իւր դեսպանաց միջոցաւ ամեն ապահովութիւն տուաւ Գաղղիական և Անգղիական կառավարութեանց՝ թէ խոստացեալ բարենորոգմանց երկրական մասը, ինչպէս նաև նոր ոստիկանութեան (ժանտարմա) վերաբերեալ մասը խիստ քիչ ժամանակէն պիտի գործադրին։

Ա.յս [illegible] հոսած հեռագրէ

Աղեքսանդրիա 7 օգոստ.

Սուլթանն Խամիլ փաշային համար Խիվէն թայլուութիւն խնդրեց Աղեքսանդրիա կամ Տիմիաթ բնակելու։ Անգղիական և Գաղղիական հիւպատոսք Թըսիվին խորհուրդ տուին որ իւր պատասխանն ուշացնէ։

Գաղղիոյ և Անգղիոյ հիւպատոսք այսօր ծանուցին Եգիպտական կառավարութեան թէ Պ. Տը Պլենիէր և Պ. Պէրինկ հսկող անուշ ընտրուած են։

Մարիա 7 օգոստ.

Թագաւորը պատրաստ մ'ըրած ժամանակ՝ կառքը չրջելով թեթեւ կերպիւ վիրաւորեցաւ։

Փիլիպէ 7 օգոստ.

Վ.Հ. Սուլթանին տօնն երէկ սովորական հանդիսիւ կատարեցաւ Փիլիպէի մէջ։ Առաւօտուն Ալէքս փաշային առջև զօրահանդէս մը կատարեցաւ կառավարութեան պալատին բակին մէջ։ Վիթալիս զօրավարն ոստայներն ընդհանուր կառավարչին ներկայեց։ Սպայներն իրենց ընդհանուր հրամանատարին վրայ ունեցած համակրութիւնին յայտնելու համար նախաճաշ մը տուին տնոր։ Կէս օրին թնդանօթներ արձակեցան՝ի պատիւ Սուլթանին։ Իրիկունն հատարակային չէնքերն և վերատեսչաց տուները լուսավառեցան։

Լոնտրա 7 օգոստ.

Օսմ. Քոնս.		11 1/4
Փոխ.	1865	14 1/2
»	1869	13 1/2
»	1871	54 3/4
»	1872	21 1/2
»	1873	12 5/8
» Եգիպտ.		72
Անգղ. Քոնս.		97 3/4

Փարիզ 7 օգոստ.

Օսմ. Քոնս.		11,40
Գաղղ. Քոնս.	3 0/0	82,45
» »	» Նոր	84,60
» »	5 0/0	116,37 1/2

ՆԵՐԲԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վագրթ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Եգիպտոսի խըստիվ Թէվֆիգ փաշային հաստատութեան հրովարտակն այսօր արքունեաց առաջին քարտուղար Ալի Ֆուատ պէյի միջոցաւ Եգիպտոս պիտի ղրկուի։

Վսեմ. Աբրահամ փաշան ալ հետ պիտի երթայ։

Տիարպէքիրէն օգոստ. 6 թուականաւ Լէվանթ Հերալտի ուղղեալ հեռագիր մը՝ տեղւոյն բարենորոգմանց յանձնախմբին գործունէութեանը վերայ հետևեալ տեղեկութիւնները կուտայ։

«Երկրորդ Քոմիսէր Մանաս էֆէնտին երկու ամիսէ՝ի վեր Մէրտին կը գտնուի, ուր քաղաքին կառավարչին դէմ եղած գանգատները քննելու կ'զբաղի։»

Լա Թիւրքի լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Վ.Հ. Սուլթանն 1500 ոսկի տարեկան թոշակ կապեր է նախորդ Մեծ—Եպարքոս Խայրէտտին փաշային, և Մահմուտ Նէտիմ՝ի աշային։ Բայց Խայրէտտին փաշան Վ.Հ. Սուլթանին շնորհակալութիւն յայտնելով, տէրութեան գանձն այժմեան նեղ վիճակին մէջ չէ ընդուներ այդ թոշակը։

Քանի մ'օր առաջ Թուրք լրագիրք ծանուցած էին թէ Ղալաթիոյ քէմէր Ալթին պատանի մը անպատիւ տուն մը տարուելով, վրայի դրամներն ու ժամացոյցը կողոպտուեր և ինք ալ հրկիզուեր է։

Ոստիկանութեան կողմանէ հրատարակուած պաշտօնական տեղեկութեանց նայելով, այսպիսի սխիր մը չէ գործուած։ Ցիշեալ պատանին, որ Բարսեղ անուն Հայազգի մ'էր և բժշկական վարժարանին աշակերտ, երկու տարիէ՝ի վեր յարաբերութիւն ունի երեր Ղալաթիա արճարանի մը մէջ երգող Սոֆի անուն կնոջ մը հետ, որ թօրճըլար փողոցը սենեակ մը վարձած կընստի։ Բարսեղ՝ սենեկին բանալին քովն ունենալով, կիրակի գիշեր հոն կերթայ արբեալ վիճակի մէջ, և պահկած ժամանակ կապի կանդեղ մը կը դնէ իւր քով։

Կերևի թէ քունին մէջ ըրած մէկ շարժմամբը կանդեղն իյնալով, անկողնոյ հագուստները բռնկեր են և սենեակը մուխով լցուելէ։ Նոյն միջոցին Սոֆի արճարանէն կը վերադառնայ, և թէպէտ կը յաջողի հրդեհին առաջքն առնուլ, բայց պատանին մուխէն խղդուած էր։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

Երէկ իրիկուն գոյութեամբ		12,19
Այս առաւօտ բացուելուս		12.19
կէս օրին		12,19
Բումէլիի երկաթուղի	Փր.	43,
Թղթադրամ	մր.	930

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԹԴԹՈՑ
26 Յուլիս

Սոսիկթէ ժէնէրալի բաժ. Անգղ. մր.		4,10
» փոխանակութեան	»	3,18
Կ. Պոլսոյ Պանքային	»	6.25
Քրէսի ժէնէրալ	»	4.12
Փոխ. 1863	Ֆր.	—
» 1865	»	73
» 1869	»	70
» 1872	»	21 1/4
» 1873	»	65
Թրամուայ	Օսմ. մր.	2 90

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ
27 Յուլիս

Անգղ. մրա	Դրչ.	109 28
Նարօլէոն ոսկի	»	87 26
Խրիստոսի Ռուս	»	90 2
Գերմանիոյ	»	51 20
Մէճիտիէի տարբերութիւն	»	6 32
Հինգնոյ »	»	19
Մէթալիք		17
Պղինձ	»	450

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՑ

Բերա 24 յուլիս 1879

. . . Խմբագիր Մասիս պատուական լրագրոյ,

«Պաշտօնը չէ որ կըարձրա-
«ցընէ զմարդ այլ մարդն է
«որ իւր արժանեաւք կարձրա-
«ցընէ զայն։»

Կը խնդրեմ որ ներկայ գրութեանս մի անկիւն շնորհէք պատուական Մասիսիդ մեծակայ թերթերէն միոյն մէջ։

Մէկ երկու օր յառաջ ընկերական ակումբի մը մէջ ազգային զանազան խնդիրներու մասին խօսք բացուելով, նիւթը ընդարձակուեցաւ և հասաւ մինչև վիճակայ առաջնորդներու անբաւականութենէն ու անարժանաւորութենէն դաւառական ազգայնոց կրած չարիքն և ապէտքն։ Եւ ահա խնդրոյն այս ընթացքին մէջ ընկերներէս մին ինձ խնացուց թէ Բար-Բերդի փոխ առաջնորդութեան պաշտօնն ալ Արմաշու վանուց միաբաններէն Տ. Բարթուղիմէոսեան Ներսէս վարդապետին յանձնելը որոշեր է Ազգ. Վարչութեան խառն ժողովը։

Առաջնորդական և կամ ազգային այլ ընտրութեանց մէջ ընտրող ժո-

դովի մը առաջին նուիրական պարտքն է ընտրելոյն յատկութիւնները լաւ քննել և խնամել, տեղեկանալ նորա անցեալին և ըստ այնմ առաջնորդական փափուկ պաշտօնին կոչել Սակայն, Խմբագիր Տէր, յիշեալ վարդապետին պատմական փառաւոր անցեալը նկատողութեան առնելով, կը համարձակիմ ըսել թէ՝ Ազգային վարչութեան խառն ժողովն իւր այս ընտրութեան մէջ չարաչար սխալած և խաբուած է։ Եւ երանի՛ թէ մեր այս գրածը ուշադրութեան առնուելով յիշեալ վարդապետը 'ի Քարբերդ չղրկեն։ Ահաւասիկ նորա անցեալ կենաց մէկ համառօտ տեղեկագիրը։

Այս վարդապետը ծնած է Կէյվէյի Մէջադիւղը, և ինչպէս իւր մանուանէն կը յայտնուի, հայրը նոյն գիւղի Տ. Բարթուղիմէոս վանքեալ քահանայն եղած է, որ իւր բնական յատկութիւնները որդւոյն ժառանգ թողլով հեռացած է յաշխարհէս։

Սոյն Ներսէսը յաջողելով Արմաշու վանուց ժառանգաւորաց ուսումնարանին մէջ ընդունուելու, կը յառաջադիմէ մինչև Եղիշէէն և Աւետարանէն աշխարհաբար թարգմանութիւններ ընելու ստորին վիճակը, ուր հոն առ ի չգոյէ լաւագունին Գէորգ սրբազանի ձեռամբ վարդապետ կը ձեռնադրուի. ալ այնուհետև կը բացուի իւր առջևը հմտաձայնութեան և աներկիւղութեան ասպարէզ։

Դպրոցական կամ վանական կեանց մէջ իւր յառաջադիմութեան աստիճանին համառօտ նկարագրութիւնը բաւ կը համարիմք, և կանցնիմք կրօնական պաշտօնին մէջ ազգին շահուցը համաձայն ըրած ծառայութիւններուն ու զոհողութիւններուն։ Ահա թուեմ ձեզ մի քանին։

Ա. Իւր ժառանգական բնաւորութեան պահանջմանց համեմատ առաջին անգամ կը փախչի վանքէն և կը հասնի մինչև իւր հայրենի գիւղը, հոն վեր 'ի վայր կընէ ռամիկ ժողովուրդը և դիւրաւ կը ցանէ անոնց մէջ երկպառակութեան սերմը, որ աճելով կը հասնի մինչև այն կէտը՝ յորմէ նոյն գիւղի բնակիչներուն մէկ մասը կորոշէ և բաժնուելով կանցնի անկէ կէս ժամու չափ ճանապարհ հեռաւորութեամբ դէպ 'ի Կէյվէ և հոն գիւղ մը կը հաստատէ Լչմէ անուամբ. այն խեղճ գիւղը որ դպրոցէ և եկեղեցիէ զուրկ շատով կը հրապուրի Ամերիկեան որսորդներու համոզկեր թերադրութիւններէն և խոստումներէն, և իր Հայկական եկեղեցին Ամերիկայի ծոցէն հետ կը փոխէ։ Ահա ազգակործան չարիք մը, որոյ սկզբնապատճառը Ներսէս վարդապետի փառասիրութիւնն ու քինախնդրութիւնն եղած է։

Բ. Նշանաւոր է յիշեալ վարդապետին՝ հանրածանօթ Զիլինկիրեանի հետ հաստատել նկրտած այն յուսի դրութիւնը, որ կը ճանչցուէր «Լուսաւորչական ընկերութիւն» անուան տակ և որ սոյն երկուքին երևակայութեան ճշդրիտ պատկերն է։ Այս վարդապետն է որ հանրածանօթ Զիլինկիրեանի հետ ձեռք ձեռքի տրուած, Հայկական եկեղեցւոյ ընդունած վարդապետութիւնը փոխեց, Մաշտոցը սրբագրեց, շարականը սրբագրեց, խորհրդատետարերը սրբագրեց։ Ի Բերա Բողոքականի մը տան մէջ ժամանակ մը իւր պաշտօնը ցուցնող հանգամանքներէն պարզուած ապշիկներ դատարակելու գործը և չեմ յիշեր Աւետարանի քանի՛երորդ թուոյն մէջ իբրև բողոքական՝ Հայկական եկեղեցւոյ դէմ ժայթքած անլուր հայհոյանքները, պալփաքին տեղ ֆէս մը դրած՝ առանց վերարկուի՝ Լիմոն—խակէլէսի դաղինօնեբուն մէջ կատարած Բաղդոսի տօնախրմբութիւնը խիստ սրանչելի յիշատակներ կարթնցնեն իւր փառաւոր անցեալոյն վրայ...

Զենք դիտեր թէ այսպիսի գայթակղական անցեալ ունեցող վարդապետի մ'ինչպէս առաջնորդական պաշտօն յանձնելու կը համարձակի Ազգային Կեդրոնական վարչութեան խառն ժողովը։

Գ. Վերջին տարիներս չորս կամ հինգ տարւոյ չափ Արմաշու Ղևոնդեանց դիշերօթիկ վարժարանին մէջ վարած Հոգաբարձութեան պաշտօնը կապացուցանէ թէ այն անձը, առանց փոխելու իւր նախկին յուսի և եպերելի բնաւորութիւններն ու ընթայքը, բաղադրեալ շահու կանոնով բաղնապատկել և արդիւնաւորել է։ Նոյն վանքին վրայ ծանօթութիւն ունեցող բոլոր ազգայինք քաջ խելամուտ են այն մեծ յեղափոխութեան, որ վարժարանին չորրորդ շրջանին մէջ սկսաւ և բոլոր միաբանութեան մէջ ատելութեան և հակառակութեան ոգին աճելով հասաւ մինչև աշակերտաց մէջ, այնպէս որ միաբանութիւնը մէկմէկու դէմ, ոմանք վարժարանին դէմ, վարժարանը միաբանութեան դէմ դրեթէ պատերազմ մղեցին։ Այս տեղի ունեցած անցքերը Ներսէս վարդապետի հոգաբարձութիւն ընելու դպրոցին կարողութիւն չունենալէն, հակառակորդութենէն, յամենայնի եռութիւն ցուցնելէն առաջ եկան։ Այս խռովութեանց առջև վանքին վանահայրն ալ բան մ'ընելու չհամարձակեցաւ. իրաւախոհութիւն չընելէ զատ, հոգմը օ՛ր կողմէն փչէր՝ այն կողմը կը ծռէր։

Հետևաբար, Ներսէս վարդապետն եղաւ Արմաշու վանքին գիշերօթիկ դպրոցը տակն ու վրայ ընողը, Ներսէս վարդապետն եղաւ միաբանութեան մէջ դժտութիւն և ատելութիւն յարուցանողը. 'ի մի բան, Ներսէս վարդապետն եղաւ վանքին արդի ցաւալի կացութեան բուն պատճառը։

Խմբագիր տէր, ինչպէս ըսինք, Ներսէս վարդապետի վարուց մէկ համառօտ նկարագրութիւնն է այս։

Մենք կըփափաքիմք որ դաւառներն ազգային պաշտօնով զբաղող վարդապետք ուսումնական ընդունակ և խռովասէր բնաւորութիւն չունենան։ Վա՛յ այն դաւառի Հայ ժողովրդոց, որ Ներսէս վարդապետի պէս մէկին իրենց առաջնորդ կունենան։

Փորձեալն կրկին փորձել յիմարութիւն է։

Ընդունեցէք մեծարանքս և շնորհակալիքս

ՎԱՂԱՐՇ

Ֆոքշան (Ռումանիա)
5/17 յուլիս 1879.

... Խմբագիր Մասիս պատուական լրագրոյ.

Դիտնալով քաջապէս որ սիրելի ազգերնուս յառաջդիմութեան լուրերն ընդ միշտ Ձեր ազգօգուտ լրագրին միջոցաւը հասարակութեան առջև հանելն Ձեր սիրելի փափաքներէն նախամեծարն է, ոյր վասն կը փութամ տեղի ունեցած ազգային հանդիսի մը նկարագրութիւնն Ձեզ հաղորդել՝ խնդրելով միանգամայն որ Ձեր ազգօգուտ թերթերէն միայն միջոցաւ բարեհաճիք հրատարակել։

1879 մայիս 28 աւուրս Հռիփսիմեանց անունով հիմնուած դպրոցին տարեդարձի հանդէսն կատարուեցաւ շքեղ կերպով. այսպէս յետ աւարտման եկեղեցւոյ, Հռիփսիմեանց վարժարանին աշակերտուհիք և Ղևոնդեանց վարժարանին աշակերտք երկու կողմէն արանց և կանանց բազմութեամբ ազգային երգերով եկեղեցւոյս պարտէզն երան, ուր տեղ առաջուց պատրաստուած էր նստարաններով 'ի պատիւ հանդիսականաց. և եկեղեցւոյ սովորական աղօթքը մատուցուելէն յետոյ, յաջորդեցին փոխ 'ի փոխ օրիորդաց և մանչ տղոց մէկ քանի ազգային սրբատաշարժ երգերն, և ապա հետևեալ Հայերէն ճառն՝ զոր ընտիր բնական և մաքուր արտասանութեամբ ընթերցաւ Օրիորդ Մարիամ Գաբրիէլեան. ետքը երգով մը ընդմիջելով Բուսմներէն ճառ մ'ալ ընթերցաւ Օրիորդ Մարիամ Խալալեան, նոյնպէս քաջ առոգանութեամբ, որոյ ետևէն դարձեալ ազգային երգերով և քահանային մատուաւոր օրհնութեամբն հանդէսն աւարտեցաւ 'ի մեծ շնորհակալութիւն հանդիսականաց, որոնք ազգային ոգւով ուրախ և զուարթ սրտիւ և ժպիտ 'ի շրթունս մեկնեցան իւրեանց տունն։

Ահա ճառին օրինակն զոր Ձեզ կը յղեմք.

Մեծապատիւ Տեարք և Ազնուափայլ Տիկնայք.

Այսօր ջինջ և մաքուր սէր մը սիրոս և ոգիս կը բորբոքէ և խրախուսանաց թևեր ինձ կը պարզէ բոլոր աղնուհի ընկերացս կողմանէ թոթովախօս շրթամէս թարգման կանգնիլ այս սրբազան հանդիսիս միջավայրը, ուր ազնուախոհ և վեհանձն հայրենասէր սրտեր ակումբ բոլորած են տօնել ազգային հանդէս մը, այն է Հռիփսիմեանց անուանովն հիմնուած դպրոցիս տարեդարձի հանդէսն, ուր և ես իբրև մի ամլափայլ երկնային բանբերի մը նման կը գամ ազդ առնել Ձեզ հանդիսիս սրբազնութիւնն բերկրալիր խընդութեամբ։

Ցուչ ձեզ, յուչ ձեզ, Տեարք իմ և Տիկնայք, հանդիսիս խորհուրդն բարձր և վսեմ է և ամենայն սիրոյ և յարգանաց արժանի. քանզի ասա դպրոցիս հրաչագործ սրահին մէջ պահուած է Հայուն կենսատու ճառագայթն. ասա հայուն Հայութեան բարենորոգման բաղձալի յոյսն կը տածի. ա՜հ, պատուական Տեարք իմ և Տիկնայք, քաջայոյս եղիք Ձեր դստերց դաստիարակութեան վրայ. նոքա անչուշտ մեծապէս պիտի նպաստեն ազգային լուսաւորութեան և յառաջդիմութեան սրբազան ջահն լաւ ևս պիտի փայլեցնեն, այնպիսի ջահ մը որ շատ ազգաց պաշտելի առաջնորդն է։ Նա է լուսեղէն սիւն ամպոյ որ կ'առաջնորդէ 'ի խաւարէ 'ի լոյս, 'ի մահուանէ 'ի կեանս, 'ի տարկութենէ յաղտութիւն, 'ի թշուառութենէ յերջանկութիւն. լոյս ուրեմն, լոյս և կրթութիւն տուէք դեղեցիկ սեռին, ո՛վ Հայեր. լոյս տուէք մեզ, յայնժամ և միայն յայնժամ ազատութիւն և փառք Հայութեան։

Դիտէք քաջապէս, պատուական Տեարք և Տիկնայք, դուք Հայաստանի Անուշ Մայր քաղաքէն՝ Ձեր հայրենի աշխարհէն՝ ասա վաստակի կը բնակիք. կը ծծէք օդ մը որ Ձերինը չէ. այն Անուշ՝ որուն երկնային կամարաց վրայ Հայկազանց փառաց լուսալիր աստղն կը փայլէր ճաճանչագեղ յարևելից մինչև յարևմուտս. իսկ այսօր, ո՜հ, թէպէտ և նսեմ սև սև մտերով քօղարկեալ, այլ սակայն ընութիւն՝ որ զամէն որ իւրեանց ջանից և փափագանաց համեմատ պատրաստ է վարձատրել, միայն սիրել, յուսալ և գործել պէտք է անխոնջ. շարունակեցէ՛ք Ձեր ազգանուէր ջանքերն, որով միայն կարող է Բուսմանիոյ սահմանաց վրայ պըլպըլացող Հայ դպրութիւնն իր գոյութիւնն պահել և Հայ անուանովն պարծիլ։

Վերջապէս, Տեարք և Տիկնայք, խօսքս համառօտել կը փութամ, այլ բացատրելու խանդերովս Ձեր ականջին հնչեցնել կը փափագիմ վերջի պատգամս, թէ հայրենասիրութիւնն Ձեր շարժիչ զօրութիւնն ըլլայ. հայրենասիրութիւն՝ որ չատ ազգաց սիրելի և պաշտելի մեծութեան կապն է, անով միայն կարող եղած են ազգերն յառաջ ընթանալ և ապաստութիւն վայելել. զուք ևս անշուշտ նորա սրբազան հրոմն պէտք է վառուիք և յարատևէք ձեր ազգասէր ջանքերն։ Աւա՜ղ, առանց ազդասէր ջանից, առանց հայրենասիրութեան; հայութիւնը մերձ է 'ի կորուստ. լոյս և կրթութիւն և ազգային լեզու ջամբեցէք մեզ անխառն կրօնից հետ։ Այո՜, մեզ՝ օրիորդացս ազգային լեզու պէտք է որ Հայութիւնը կանգուն մնայ և ապրի. քանզի հայուհեաց ձեռքն է Հայուն ապագայն իւր համայն փառքերովն. անշուշտ նոքա օր մը պիտի գոչեն «Կեցցե՛ն Հայ ազգասէրք և հայրենասէրք Բուսմանիոյ որ կարող են զմեզ կորստեան անդունդէն ազատել 'ի պարծանս համայն Հայութեան։»

Օր. Մարիամ Գաբրիէլեան

Այսու պատեհութեամբ պարտանձին կը համարիմ նաև հետևեալ տեղեկութիւնը Ձեզ հաղորդել թէ անցեալ յունիս ամսոյս մէջ ազգային երկսեռ վարժարանաց տարեկան հարցաքննութիւնքն տեղի ունենալով և մեք ևս ներկայ գտնուելով և տեսնելով թէ՝ աշակերտաւէտաց և թէ մանչ տղայոց հայկաբանութեան մէջ ըստ բաւականի յառաջադիմութիւնը, սրտերնուս մէջ զգացած ուրախութիւնը չկարենք զանց առնել և հրապարակաւ չյայտնել, մնաւանդ խրախուսիչ յոյսեր տալով ապագային, որն որ Բուսմանիացի Հայուն համար ներկայ պարագայիս մէջ ազգային լեզուին մշակումն կենսական խնդիր մը համարելու է։

Բարեհաճեցէք ։։ Խմբագիր Տէր։ յարգ անացս հաւատիքը ընդունելու։

Ձերսմդ խ. Ծ.

Կաբաղէտ Գ. Կեռոբեան

ԻԼԱՆ

Նիզամիյէ սէպղէ քօմիսիօնը իչուն տօքսան պէշ սէնէսի ադօսթոս խալթիտասընտան տօքսան պլթը սէնէսի մարթը Նիհայէթինէ քատար պէհէր հաֆիմա իկիրմի պէշէր պին գըյէսի թէպլիմ օլունմաք վէ Նըսֆը Նաբօլի վէ Նըսֆը տիկէրի Մարսիլիանը օլարաք շուրութը մուղարբէրէսի իլէ միւպայեա օլունճաքը էվէլճէ իլան օլունան սէքիզ եիւզ պին քըյէ Բաթաթէզին պէհէր գըյէսի քըրք վարայա թայիպի էօհտէսինէ օլուպ թէմուզը բուսմինին եիկիրմի սէքիզինճի ճումա իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթխի վերիլէճէյինտէն, իթասընա թալիպ օլանարը եէվմի մէգիւրատէ Տարի Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի։

26 թէմուզ 1879

Պապը Սէրասքէրի

Նիզամիյէ էլպիսէ անպարը իչուն մահֆուզ նումունէսի վեճհլէ սէօրթ պին արշունան սէօրթ պին պէշ եիւզ արշընա գառար միւպայեա օլունճաք էնսիզ Լաճիվէրտ իսլիմիա ապասընին շուրութը մուգարբէրէսի.

Advertisements referring to British or American Goods, etc., are exclusively received for this Paper at
EUG. MICOUD'S Foreign Advertising Agency 139—140, Fleet Street, London.

ոիյլէ պէհէր արշունու սէքիզ զրուշա օլարադ. թալիպի էօհանէսնուռէ օ-լուպ թէմմուզը բուվինին օթուզունճու վաղար կիւնիս թէքրար միւնաքասասրնրն իճրասը՝ յլա դարարը դա-թիսինին վերիլմէսի մուդարրեր օլ-մազլա իթայէ թալիպ օլանլարը եէվ-մի մէգքիւբաէ Տարի Շուբայի ասքէ-րիյէ կէլմէլէրի։

24 թէմմուզ 1879

Պապը Սէրասքէրի

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ԹՈՄԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԱՆԳԼԻԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

Աչխատասիրեաց Մ. Պաղտասարեան Հիւսեանց

Անգլիերէն լեզուին դիւրաւ ընտելանալու և քիչ ատենի մէջ խօսիլ սորվելու համար յարմարագոյն և մէկ հատիկ գործի մը կրնայ համարուիլ այս նոր գիրքը, որ 240 երեսէ բաղկացեալ է և կը պարունակէ հետեւեալները.

Մասն Ա. Բերականական կանոններ։ — Մասն Բ. Զրուցատրութիւն։ — Մասն Գ. Անգլիերէնի յատուկ ոճեր։ — Մասն Դ. Համառօտ նամականի։ — Մասն Ե. Համառօտ Բառարան Հայերէնէ յԱնգլիերէն։ — Մասն Զ. Համառօտ Բառարան Անգլիերէնէ ի Հայերէն։

Աղամեան տպարանէն 'ի լոյս ընծայուած այս գործը՝ մաքուր տպագրութեամբ և անգլիական կազմով գեղեցիկ կերպիւ պատրաստուած՝ կը ծախուի ամեն գրավաճառաց խանութները 'ի գին 2 ֆրանք։

ՄՕՐԻՍ ԿԱՄ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ ԲԱՐՈՅԱՎԷՊ

Տէր Զ. Գոռոյեան

Թարգմանեց ի Գաղ. Սաթինիկ Գ. Հարէնց

Ըստ յանձնարարութեան Արժ. Գ. Վ. Պրուանճաեանցի

Ամեն կարգի անձանց համար տչխատասիրութեան և խնայողութեան ազդու օրինակներ պարունակող սոյն ընտիր բարոյավէպը, որ 250 ութաժալ երեսէ կը բաղկանայ, մաքուր տպագրութեամբ հրատարակուած լինելով, Լիսբոն դիւրագին, այսինքն հատը մէկ քառորդ Մէճիտի կը ծախուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով։

ԱՅԵՐԻ ՎԻԿՕՐ

Ով որ իր մաղերուն թափիլը չուզեր, «Այերի վիկօր» կոչուած մաղի անուշահոտ ջուրէն գործածելու է. ուրիշ ամեն տեսակ մաղի ջուրերը կարիւղերը՝ որ մաղ չի թափելու համար կը ծախուին, բոլորն ալ անօգուտ են. իսկ վիկօրի օգուտը միլիոնաւոր փորձերով տեսնուած է, և Պօլսոյ ու գաւառաց սէջ օր օրի գործածողներուն թիւը կաւելնայ։ Ինոնք որ իրենց մաղերուն գեղեցկութիւնը կորսնցնելու վրայ են, շուտով գործածեն աս ջուրէն որ'ի վերջոյ չզղջան։ Թափելու վրայ եղող մաղերը կը հատատէ ու կամրապնդէ, թափածներուն տեղը մաղ կը բուսցնէ երբոր մաղերուն արմատը վնասուած չէ, ու ճերմկած մաղերը անպատճառ իր նախկին բնական գոյնին կը բերէ, գործածելուն կերպը չիշերուն հետն է. կը ծախուի Կ. Պոլիս Ղալաթիա Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկայի Մաղազան։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1879 ՅՈՒԼԻՍ 1 ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒԼԻՍ 31

ԹՈՍԹՈՐԻՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ժամ	Երթողներն Եղբէր	Թիւ
10 15	Եկեղեցիներն Մէկզար. Պէյիք. Թար. Եկեղ. Սթէն. Էմիրկ. Պոյաճ. Ր Հիսար, Պէպէք։	32
11	Եկեղեցիներն, Մէկզար. Պէյիւքտէրէ, Թարապիա, Եկեղ. Սթէն, Էմիրկ. Ր. Հիսար, Պէպէք։	20
11 30	Ր Ա Գավադէն Եկեղեցիներն. Մէկզ. Պէյիւք. Թար, Եկեղ. Էմիրկ. Ր Հիսար, Պէպէք։ (Ուրբ. օրերը 11 3/4ին)։	34
12 30	Եկեղեցի. Մէկզարպ. Պէյիւքտ. Թարապիա, Եկեղ. Սթէնիա, Էմիրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար, Պէպէք։ (Բացի ուրբաթէ)։	18
1 15	Եկեղեցիներն Մէկզարպ. Պէյիւքտ. Թարապիա, Եկեղ. Պոյաճ. Ր. Հիսար։	33
2 15	Եկեղեցի. Մէկզար, Պէյիւք. Թար. Եկեղ. Սթէն. Էմիրկ. Ր. Հիսար, Պէպէք Արնավ. (Ուրբ. օրերը Գաւ. Օրթ. Պէշկ)։	32
3 15	Ր. և Ա. Գավադ, Մէկզար. Պէյիւքտ. Թար. Եկեղ. Սթէն. Էմիրկ. Պոյաճ. Ր Հիսար, Պէպէք Արնավ. Գաւ. Օրթ աք. Պէշիկ։	20
4 30	Եկեղեցի, Մէկզար, Պէյիւքտ, Թար, Եկեղ, Սթէն. Էմիրկ. Ր Հիսար, Պէպէք Արնավ. Գաւ. Օրթ, Պէշիկ։	34
5 30	Եկեղեցի. Մէկ. Պէյիւքտ. Թար. Եկեղ. Էմիրկ. Ր. Հիսար, Պէպէք Արնավ. Գաւուշ. Օրթ աք. Պէշիկ։	33
6 15	Եկեղեցիներն Պէյիւքտ. Թարապիա, Պէյքօզ, Եկեղեքէօյ, Էմիրկ. Գանլըճա, Ր. և Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Արնավ. Զէնկ. Պէյլեր. Օրթ աքէօյ, Գաւուզկ. Պէշիկթաշ, Իսկիւտար։	4
8	Ր. և Ա. Գավադէն Եկեղեցի. Մէզար. Պէյիւք. Թարապիա, Պէյքօզ, Եկեղ. Էմիրկէն, Պոյաճ, Ր. Հիսար, Պէպէք Արնավ. Գաւուշ. Օրթ աքէօյ, Պէշիկթաշ։	19
10 15	Մէզարպուրնուէն Պէյիւքտ. Թարապիա, Եկեղեքէօյ, Էմիրկէն, Ր. Հիսար, Արնավ. Օրթ աքէօյ, Պէշիկթաշ։	22

Արնավուտ ֆեղէն

11	Արնավ, Գաւ, Օրթ աք, Պէշիկ։	25
11 30	Արնավուտաքէօյ, Գաւուշ. Օրթ աք. Պէշիկ.	2
12	Պէպէք, Արնավ, Գաւուշ. Օրթ աք. Պէշիկ, Գաղաթ։	22
12 45	Արնավ. Գաւուշ. Օրթ աք. Պէշիկթաշ, Գաղաթաշ։	25
1 15	Արնավ. Գաւ. Օրթ աք. Պէշիկ. Գաղաթաշ։	2
2	Արնավ. Գաւ. Օրթ աք. Պէշիկ.	12
2 30	Պէպէք, Արնավ. Օրթ աք. Պէշիկ. Գաղաթաշ։	25
3 30	Արնավ. Գաւուշ. Օրթ աք. Գաւուզկ. Պէշիկ։ (Բացի ուրբաթէ)։	18
8 30	Արնավ, Գաւ, Օրթ, Պէշ,	2
10	Արնավ, Գաւ, Գաղաթաշ։	12
10 45	Արնավուտաքէօյէն ուղղակի կամարջ։	2

Ասէյտէն Եղբէր

10 15	Պէյքօզ, Բաշտ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. վանիքէօյ, Զէնկ. Պէյլ. Գաւուզկ.	12
11	Պէյքօզ, Բաշտ. Ր. Փաշա մահ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, վանիք. Զէնկէքէօյ, Պէյլ. Գաւուզկ։	21
11	Արնավ. վանիքէօյ, Զէնկէլ. Պէյլեր. Գաւուզկ. Գաղ։	4
12	Պէյիւքտ. Թար. Պէյքօզ, Բաշտ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. վանիք. Զէնկէլ. Պէյլեր. Գաւուզկ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 12 1/2ին)։	17
1 30	Պէյիւքտ. Թար. Պէյքօզ, Բաշտ. Ր փ. մահ, Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. վանիք Զէնկ. Պէյլ. Գաւուզկ. Գաղ։ (Բացի ուրբաթէ)։	19
3 15	Պէյքօզ, Բաշտ. Ր. փ մահ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գաղաթաշ։	21
4 15	Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտ, վանիքէօյ, Զէնկ, Պէյլ. Գաւուզկ. Իսկիւտար։ (Բացի ուրբաթէ)։	22
8 45	Պէյիքտ. Պէյքօզ, Բաշտ. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտ. վանիք. Զէնկէլ. Պէյլերպէյ, Գաւուզկ. Իսկ. (Ուրբաթ օրերը Բիֆթաթ փաշա մահալլէսի)։	25

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՆԵՐԸ

Ժամ	Երթողներն Եղբէր	Թիւ
12 15	Գաղ. Իսկ. Պէշիկ. Գաւուզկ. Օրթ. Պէյլ. Զէնկ. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար, Գանլ. Էմիրկէն, Եկեղ. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյիւք. Եկեղեսիա։	4
12 30	Պէշիքթ. Օրթաք. Արնավ. Ր. Հիսար, Էմիրկ. Եկեղ. Թարապ. Պէյիւքտ. Եկեղեսիա։	32
1 30	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավուտ. Ր. Հիսար Պոյաճ. Եկեղեսիա։ Թարապ. Պէյիւք. Մէզարպ. Ր. և Ա. Գավադ։	20
2 30	Գաղ, Պէշիկ. Օրթաք. Գաւ. Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Էմիրկ. Սթէն. Եկեղ. Թար. Պէյիւք. Մէզ. Եկեղեսիա։	34
3 45	Պէշիկթաշ Օրթաք, Արնավուտաք, Ր, Հիսար, Էմիրկ. Եկեղ, Թարապ, Պէյիւքտ, Մէզարպ, Եկեղեսիա։	33
5	Պէշիկ. Օրթաք. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար, Պոյաճ. Էմիրկ. Եկեղ. Պէյքօզ, Թարապ. Պէյիւք. Մէզրպ. Ր. և Ա. Գավադ։	19
6 15	Իսկ. Պէշիկ. Գաւուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Զէնկ. Արնավ. Գանտ. Ր. Հիսար, Պոյաճ. Եկեղ. Թար. Պէյիք։	25
8	Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Էմիրկ. Եկեղ. Թարապ. Պէյիւքտ. Մէզարպուրնու։	22
9 15	Պէպէք, Ր. Հիսար, Պոյաճ. Սթէն. Եկեղ. Թարապ. Պէյիւքտ. Մէզարպ. Եկեղեսիա։	32
10	Ր. Հիսար, Էմիրկ. Եկեղ. Թարպ. Պէյիւք Մէզար. Եկեղեսիա։	33
10 30	Օրթաք. Արնավ. Պէպէք, Ր. Հիսար, Էմիրկ. Սթէն. Եկեղ. Թարապ. Պէյիւքտ. Մէզարպ. Եկեղեսիա։ (Ուրբաթ օրերը Պէշիկթաշ, Գաւուշ։)	18
10 45	Պէշիկ, Գաւուզկ. Գաւ. Պէպէք, Ր. Հիսար Պոյաճ. Էմիրկ. Եկեղ. Թար. Պէյիւք. Մէզ. Եկեղեսիա։ (Բացի ուրբաթէ)։	34
11 15	Պէպէք, Ր. Հիսար, Պոյաճ. Էմիրկ. Սթէն Եկեղեքէօյ, Թարապիա, Պէյիւքտ. Մէզարպ. Եկեղեսիա։	19

Արնավուտ ֆեղ։

12	Ուղղակի Արնավուտաքէօյ։	25
12 30	» »	2
1 30	» »	12
2	» Պէպէք	25
3	» » (Բացի ուրբաթէ)։	18
7 30	Պէշիկ, Օրթ, Գաւ, Արնավ։	2
9 15	Գաղ. Պէշիկ. Օրթաք. Գաւ. Արնավ.	12
10	Գաղաթաշ, Պէշիկ, Օրթաք, Գաւուշ. Արնավ.	2
11 15	Գաղաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գաւուշ. Արնավ։	25
11 40	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գաւուշ. Արնավ։	2
12	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գաւուշ. Արնավուտ. Պէպէք։	22

Ասէյտէն Եղբէր

1 30	Իսկ. Գաւուզ. Պէյլ. Զէնկ. վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշտ. Պէյքօզ։	21
3	Իսկ, Գաւուզկ, Պէյլերպ, Զէնկ, վանիք, Գանտ, Ա. Հիսար, Գանլըճա։ (Ուրբաթ օրերը Էմիրկ, Ր. Փաշա մահ. Բաշտ, Պէյքօզ։)	22
9	Գաւուզկ, Պէյլեր, Զէնկէլ, վանիք, Գանտ, Ա. Հիսար, Գանլճ, Բաշտ, Պէյքօզ, Թարապ, Պէյիւքտ. (Բացի ուրբաթէ)։	20
9 15	Գաւուզկ. Պէյլերպ. Զէնկ. վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշտ. Պէյքօզ, Մէզարպ. Ր. և Ա. Գավադ։	17
10 30	Գաղաթ. Պէյլ. Զէնկ. վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար։ Գանլ. Զուլուգլու, Բաշ. Պէյքօզ։ (Ուրբաթ օրերը Գաւուզկ.)	21
11 15	Գաւուզկ. Պէյլ. Զէնկ. վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաշտ. Պէյքօզ։	12
11 30	Գաղաթ. Գաւուզկ. Պէյլ. Զէնկ. վանիք. Արնավ.	4

Լրագիրս ամեն օր կը հրատարակուի բաց 'ի կիրակի և տօն օրերէ։

Բաժանորդագրութեան տեղն է Գալաթիա Սանտըզճըլար Ճատասկի թիւ 198, Նօրօ խան Մարիսի խանդպրատուն։ Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց գրասենեակները.

ՋՄԻՒՌՆԻԱ. Սահեան Էֆ. Տէմէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խոսրով » Էսկիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Սահեան Էֆ. Թանկէրեան.
ՌՈՏՈՍԹՕ. Արժ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Ֆէչլեան.
ԱԴՐԻԱՆՈՒՊՕԼԻՍ.
ՍԱՄՍՈՒՆ.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Ս. Էթմէքճեան Էֆէնտի.
ԱՄԱՍԻԱ.
ՍԵԲԱՍՏԻԱ. Նաղարէթ Էֆ. Յ. Խաթամպօլեանց.
ԵՒԴՈԿԻԱ.
ԲԱՐԲԵՐՈ և ՏԷՐՍԻՄ. Կիրակոս Էֆ. Ս. Ղազանճեան.
ԵՐԶՆԿԱ. Թադէոս Էֆ. Բազրատունի.
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ » Զաքարեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ » Փօթիկեան.
ՎԱՆ.
ԲԵՐԻԱ. Սեդրակ » Խարաճեան.
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ. Թէոդոս Էֆ. Թաշճեան.
ԵԴԵՍԻԱ. Գէորգ Էֆ. Ոսկերչեան.
ՄԱՐԱՇ.
ՖՕՐԵՇԱՆ. Ֆէրհատ աղա Ս. Ֆէրհատեան.
ՏՓԽԻՍ. Պ. Նիկողայոս Տ. Ղանդլեան.
ԿԱԼԿԱԹԱ. Պետրոս աղա Հէրքիմեան։

ԵՒՍԿԵՒՏԱՐ ԲԱՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Ի-Կէ-ԹՈՒԷՆ Կոմուրջ. Ժամ	Ի-Կէ-ԹՈՒԷՆ Կոմուրջ. Ժամ	Կոմուրջէն Ի-Կէ-ԹՈՒ. Ժամ	Կոմուրջէն Ի-Կէ-ԹՈՒ. Ժամ
11		11 30	
11 30	6 15	11 45	7
12	7	12 15	8
12 30	8 15	12 45	8 30
1	8 35 Պէշիքթաշ	1 15	9
1 25	9 15	1 40	9 30
2	9 35	2 15	9 50
2 30	10	2 45	10 10
2 55	10 25	3 10	10 35
3 30	10 45	3 45	11
4	11 5	4 15	11 20
4 30	11 25	4 40	11 40
5 5	11 40	5 15 Պէքթ.	11 50
5 45	12	6 10	12 5

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ

Ի-Կէ-ԹՈՒԷՆ Կոմուրջ. Ժամ	Ի-Կէ-ԹՈՒԷՆ Կոմուրջ. Ժամ	Կոմուրջէն Ի-Կէ-ԹՈՒ. Ժամ	Կոմուրջէն Ի-Կէ-ԹՈՒ. Ժամ
11 30	5 25	11 30	5 25 Պէքթ.
12	6	12	6
12 30	6 35	12 30	6 25
1	8	1	8
1 30	8 40 Պէշիքթաշ	1 30	8 45
2	9 20	2	9 20
2 30	10	2 30	10
3 5	10 30	3 5	10 30
3 45	11	3 45	11 5
4 30	11 30	4 30	11 35
5	12	5	12 5